

Metodika EFSA pre hodnotenie rizika zmesí chemických látok

Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) vypracoval harmonizovaný rámec pre hodnotenie potenciálnych "kombinovaných účinkov" chemických zmesí v potravinách a krmivách, ktorý môže byť používaný vo všetkých vedeckých paneloch EFSA. Vďaka uvedenej metodike majú vedci EFSA v prípade potreby k dispozícii nástroje na hodnotenie zmesí chemických látok, ktoré tak dopĺňajú súčasné regulačné požiadavky EÚ na hodnotenie jednotlivých chemických látok.

Ľudia, zvieratá a životné prostredie môžu byť vystavení účinkom väčšieho množstva chemických látok ("chemických zmesí") z rôznych zdrojov. Porozumieť tomu, ako sa chemické látky v zmesiach správajú, je veľmi zložitá a komplexná, a tiež počet možných kombinácií je obrovský. Z uvedeného dôvodu Vedecký výbor EFSA vyvinul praktický vedecký nástroj pre hodnotiteľov rizík, ktorý zároveň má byť oporou a zdrojom informácií aj pre manažérov rizík

Míľnik v hodnotení rizika chemických látok

Dr. Tobin Robinson, vedúci Vedeckého výboru EFSA a oddelenia Vznikajúcich rizík (Emerging Risks Unit) povedal: "Tento dôležitý míľnik nadväzuje na niekoľkoročné obdobie prípravných prác EFSA ako i európskych a medzinárodných partnerov. Aby bola metodika dobre použiteľná v praxi, usporiadali sme v roku 2018 verejnú konzultáciu, v ktorej sme dostali viac ako 300 pripomienok od zainteresovaných strán.

"Niektoré z týchto princípov a nástrojov používame už teraz, napríklad pre skupiny pesticídov a skupiny kontaminantov. Keď vidíme, že je potreba použiť prístup pre hodnotenie zmesí chemických látok, nový harmonizovaný rámec nám dáva lepšie a kvalitnejšie možnosti prevedenia."

Ako metodika funguje

Prístup vychádza z existujúcich metód a medzinárodných skúseností s hodnotením potenciálnych rizík chemických zmesí.

Profesor Christer Hogstrand, predseda pracovnej skupiny pre chemické zmesi, vyhlásil: "Hodnotenie zmesí sa robí obdobne, ako keď sa zaoberáme jednotlivými látkami. Obvykle najskôr určíme, kto je vystavený expozícii - ľudia, hospodárske zvieratá alebo voľne žijúce zvieratá (ako sú vtáky a včely) - a v akom množstve. Potom odhadneme toxicitu zmesi alebo jej jednotlivých zložiek. Nakoniec kvantifikujeme riziko porovnaním kombinovanej expozície a kombinovanej toxicity.

"Často sčítame dávky pre bežné účinky, aby sme odhadli celkové riziko. Niekedy sa však chemické látky "vzájomne ovplyvňujú", čo znamená, že sa ich toxicita zvyšuje alebo znižuje. Takéto interakcie sú celkom nezvyčajné, ale vyžadujú kontrolu, najmä ak sa toxicita zvyšuje. Nová metodika nám umožňuje takto pracovať s každou chemickou zmesou, ktorou sa zaoberáme."

Podpora rozhodovacích orgánov

"Nakoniec," povedal Robinson, "tento harmonizovaný rámec je navrhnutý tak, aby bol podporou pre manažérov rizík v EÚ a na vnútroštátnej úrovni, aby mohli robiť erudované rozhodnutia v situáciách, kedy je potrebné zvážiť kombinovanú expozíciu voči viacerým chemickým látkam."

Nízka informovanosť verejnosti

Výskumné štúdiá úradu EFSA z roku 2018 ukazujú, že v EÚ je povedomie širokej verejnosti o chemických zmesiach pomerne nízke. Úrad EFSA vyvinul [nový interaktívny multimediálny nástroj](#), ktorý má pomôcť verejnosti porozumieť hlavným témam a pojmom, ako je "kombinovaná expozícia" a "kombinovaná toxicita".

Komunikátorom rizík uvedené štúdie poskytujú užitočné fakty o [chemických zmesiach](#) a [chemických látkach v potravinách](#).

- [Guidance on harmonised methodologies for human health, animal health and ecological risk assessment of combined exposure to multiple chemicals](#)
- [New interactive multimedia tool](#)

Link na weeb EFSA tlačová správa

Mixtures methodology equips EFSA for multiple chemicals:

<https://www.efsa.europa.eu/en/press/news/190325>